

Luzenské údolí

Das Lusental

Skutečným srdcem Šumavy je Luzenské údolí v centrální části Šumavských plání. Zadumané krajině dominuje kamenitý vrchol Luzného a meandrující potoky s mozaikou mokřadních stanovišť a rašelinišť. Díky specifickému reliéfu krajiny, drsným klimatickým podmínkám a historickému vývoji se v této pokladnici vyskytují opravdové perly šumavské květeny.

Ein Herzstück des Böhmerwaldes ist das Lusental im zentralen Teil des Böhmerwald-Hochplateaus. Die verträumte Landschaft wird vom felsigen Gipfel des Luzen und mäandrierenden Bächen mit einem Mosaik an Sümpfen und Mooren dominiert. Durch das Relief der Landschaft, einem rauen Klima und der historischen Entwicklung kommen hier absolute Seltenheiten der Böhmerwald-Flora vor.

Luzenské údolí

AUTOR: Tomáš Skrabala

AUTOR: Pavla Čížková

kropenáč vytrvalý

Ocelově modré hvězdičky květů kropenáče vytrvalého z čeledi hořcovitých svítí z pramenišť v Luzenském údolí, která jsou dnes posledními útočišti tohoto pamětníka doby ledové.

Blauer Sumpfstern

Die stahlblauen Blüten des Blauen Sumpfsterns aus der Familie der Enziangewächse leuchtet in den Quellgebieten im Lusental hervor, aktuell sind dies die letzten Lebensräume für diese Zeitzeugen der Eiszeit.

tomka alpská

Skutečným unikátem je i nenápadná travička tomka alpská, jež v Alpách roste až nad hranicí lesa. Na Šumavě se vyskytuje pouze v Luzenském údolí.

Alpen-Ruchgras

Ein wirkliches Unikat ist auch das unauffällige Alpen-Ruchgras, das in den Alpen erst oberhalb der Waldgrenze wächst. Im Böhmerwald kommt es nur im Lusental vor.

AUTOR: Petr Kouřecký

rosnatka anglická

Na okrajích rašelinných jezírek žije dlouholistá rosnatka anglická. Na živinami chudých stanovištích si přilepšuje lapáním hmyzu pomocí dlouhých žláznatých chlupů (tentakulí).

Langblättriger Sonnentau

An den Übergängen offener Hochmoorflächen zu Wasserflächen lebt der Langblättrige Sonnentau. Er kann mit langen drüsenreichen Haaren (Tentakeln) auf den nährstoffarmen Standorten Insekten fangen.

AUTOR: Štěpán Rosenkranz

vrbovka nicí

Vrbovka nicí, žabincolistá a drchničkolistá jsou tři vzácné drobné šumavské vrbovky. Ačkoli vrbovka nicí je z nich nejhojnější, nalezneme ji jen v nejzachovalejší části centrální Šumavy.

Nickendes Weidenröschen

Das Nickende, Mierenblättrige und Gauchheilblättrige Weidenröschen gehören zu den seltenen und kleinwüchsigen Weidenröschen im Böhmerwald. Obwohl das Nickende Weidenröschen noch am häufigsten ist, findet man es nur an Standorten im zentralen Böhmerwald mit gutem Erhaltungszustand.

AUTOR: Milan Stech

oměj šalamounek

Oměj šalamounek se vyskytuje jen v horách České republiky a nejbližším okolí. Stejně jako ostatní oměje je smrtelně jedovatý a v minulosti byl využíván dokonce i k popravám.

Sudeten-Eisenhut

Der Sudeten-Eisenhut kommt nur in den Gebirgen der Tschechischen Republik und deren näheren Umgebung vor. Genauso wie andere Eisenhutarten kann er tödlich giftig sein und wurde in der Vergangenheit sogar bei Hinrichtungen verwendet.

AUTOR: Milan Stech

Hornovltavská kotlina

Das Oberen Moldaubecken

Mimořádným územím celé Šumavy je Hornovltavská kotlina. Její zvláštnost je dána geografickou polohou v plochém údolí mezi šumavskými hřbety. Jedná se o výraznou mrazovou kotlinu ve srážkovém stínu hraničního hřebene s velkými teplotními výkyvy. Dalším fenoménem je meandrující tok Vltavy, který svou přirozenou dynamikou tvoří různorodé biotopy původního bezlesí.

Ein besonderes Gebiet im Böhmerwald ist auch das Oberen Moldaubecken, Hornovltavská kotlina. Die Besonderheit ist durch die geografische Lage des flachen Tals zwischen den Böhmerwald-Berggrücken gegeben. Es handelt sich um einen wichtigen Kaltluftsee im Niederschlagsschatten des Grenzgebirgskamms, der große Temperaturschwankungen aufweist. Ein weiteres Phänomen ist der mäandrierende Wasserlauf der Moldau, der mit seiner natürlichen Dynamik verschiedene Biotope des ursprünglichen Offenlandes ausbildet.

Mrtvý luh

AUTOR: Tomáš Čamra

AUTOR: Pavla Čížková

jirnice modrá

V Hornovltavské kotlině má původní domov jirnice modrá. V minulosti byla s oblibou pěstována, a tak ji dnes nacházíme po celém území Šumavy v místech bývalých sídel.

Blau Himmelsleiter

Im Oberen Moldaubecken ist die ursprüngliche Heimat der Blauen Himmelsleiter. Sie wurde in der Vergangenheit gerne gepflanzt und so findet man sie heute im ganzen Gebiet des Böhmerwaldes in der Nähe alter Siedlungen.

rozrazil dlouholistý

Rozrazil dlouholistý je v České republice vázán zejména na údolí velkých řek. Hornovltavská populace se mimo jiné odlišuje od ostatních unikátním počtem chromozomů.

Langblättriger Ehrenpreis, L. Blauweiderich

Der Langblättrige Ehrenpreis kommt in der Tschechischen Republik besonders in den Tälern der großen Flüsse vor. Die lokalen Populationen unterscheiden sich von anderen in Tschechien durch ihre Chromosomenanzahl.

AUTOR: Milan Štech

stulík malý

Stulík malý je vzácná vodní rostlina vázaná na čisté vody. Poslední oblastí jeho roztroušeného výskytu ve střední Evropě jsou slepá ramena a tůň Vltavy v Hornovltavské kotlině.

Kleine Teichrose

Die Kleine Teichrose ist eine Wasserpflanze, die an saubere Gewässer gebunden ist. Das letzte Gebiet mit zerstreuten Vorkommen in Mitteleuropa sind Altarme und Tümpel im Oberen Moldaubecken.

AUTOR: Libor Ekrť

tavolník vrbolistý

Původním druhem Hornovltavské kotliny je tavolník vrbolistý. Tvoří rozsáhlé porosty na okrajích tůní a slepých ramen. U nás na tomto reliktním keři žije vzácný motýl bělopásek tavolníkový.

Weidenblättriger Spierstrauch

Als einheimische Art des Oberen Moldaubeckens wird auch der Weidenblättrige Spierstrauch betrachtet. Er bildet ausgedehnte Bestände an Rändern von Tümpeln und Altwassern. An dieser Reliktart lebt bei uns der seltene Schwarze Trauerfalter.

AUTOR: Petr Kouřecký

kosatec sibiřský

Kosatec sibiřský u nás roste zejména na střídavě vlhkých loukách. Pro Hornovltavskou kotlinu je charakteristickým druhem lemujícím tok řeky.

Sibirische Schwertlilie

Die Sibirischen Schwertlilie wächst bei uns vor allem auf wechselfeuchten Wiesen. Für das Oberen Moldaubecken stellt sie eine charakteristische Art der flussbegleitenden Flora dar.

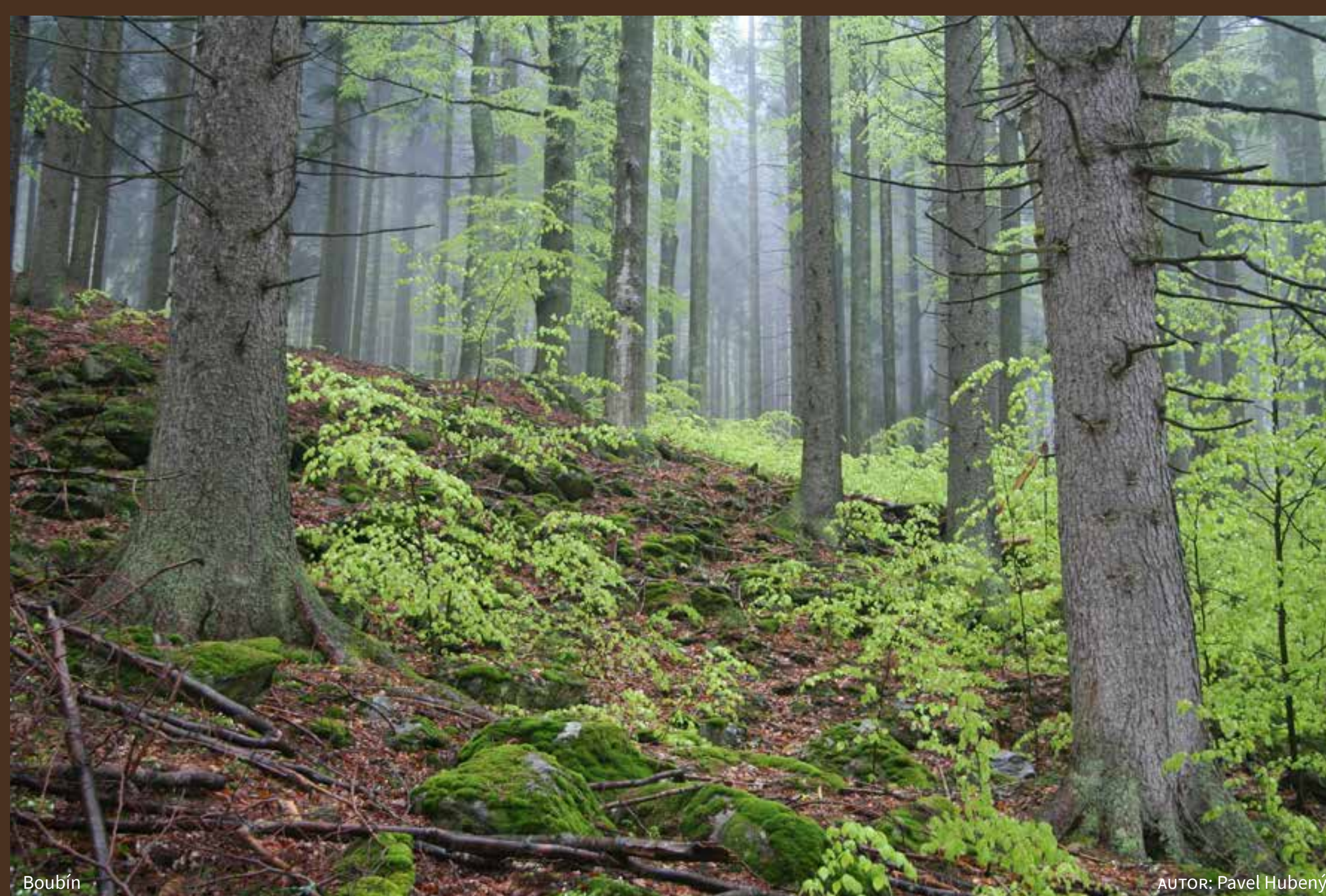
AUTOR: Libor Ekrť

Horské smíšené lesy – Boubínský masiv

Bergmischwälder – das Kubany-Massiv

Hlavním vegetačním typem Šumavy jsou horské smíšené lesy s bukem, jedlím a smrkem. Bylinné patro je různě bohaté v závislosti na živinách a vlhkosti v půdě. Kromě běžných střeoevropských druhů se vyskytují vyslovené poklady vázané na nejzachovalejší lesní porosty. Takovými cennými porosty jsou například lesy v masivu Boubína, v němž se snoubí nepřetržitá historie pralesa s různorodostí prostředí, což umožňuje výskyt mimořádně vzácným druhům.

Der Hauptvegetationstyp des Böhmerwaldes sind Bergmischwälder mit Buche, Tanne und Fichte. Die Krautschicht ist unterschiedlich artenreich in Abhängigkeit von Nährstoffen und Feuchtigkeit im Boden. Neben gewöhnlichen mitteleuropäischen Arten kommen ausgesprochene Besonderheiten vor, die an Waldbestände mit gutem Erhaltungszustand gebunden sind. Solche wertvollen Bestände sind z. B. die Wälder im Kubany-Massiv (tschechisch: Boubín), in dem sich die kontinuierliche Geschichte des Waldes mit vielfältigen Umweltbedingungen vereint, was das Vorkommen von außerordentlich seltenen Arten ermöglicht.

sklenobýl bezlistý

Tato vzácná orchidej je závislá na výživě pomocí hub. Žije skrytý život pod zemí a nemusí kvést každoročně. Boubín je dnes jediné místo, kde se na Šumavě vyskytuje.

Blattloser Widerbart

Diese seltene Orchidee ist in ihrer Ernährung vollständig von Pilzen abhängig. Sie lebt weitestgehend verborgen unter der Erde und muss nicht jedes Jahr erscheinen. Aktuell befindet sich am Kubany (Boubín) der einzige Standort, der für den Blattlosen Widerbart im Böhmerwald bekannt ist.

věsenka nachová

Typickým průvodcem bučin je zajímavě zbarvená věsenka. Roste především ve střední Evropě a v našich lesích je hojně rozšířena.

Purpur-Hasenlattich

Ein typischer Begleiter der Buchenwälder ist der auffällig gefärbte Purpur-Hasenlattich. Er wächst vor allem in Mitteleuropa und ist in unseren Wäldern weit verbreitet.

devětsil bílý

Poslem jara v horských lesích je devětsil bílý. Kvete hned po odtání sněhu, často už v únoru. Teprve po odkvětu vyrážejí letní listy, které se podobají listům podbělu a často tvoří rozsáhlé porosty na vlhčích místech.

Weißer Pestwurz

Dieser Frühlingsbote blüht gleich nach der Schneeschmelze, oft schon im Februar. Erst nach dem Abblühen erscheinen die Grundblätter, die an feuchten Standorten ausgedehnte Bestände bilden.

kyčelnice cibulkonosná

Na živinami bohatších substrátech se vyskytují takzvané květnaté bučiny. Pro tyto druhově bohaté porosty jsou typické kyčelnice kvetoucí brzy zjara. Kyčelnice cibulkonosná je zajímavá tím, že vytváří pacibulky v paždí listů, kterými se nepohlavně šíří.

Zwiebel-Zahnwurz

Die Zwiebel-Zahnwurz bildet in den Blattachsen Brutknospen, mit denen sie sich vegetativ vermehren kann. Sie blüht bereits im frühen Frühling und ist in krautreichen Buchenwäldern zu finden.

starček Fuchsův

Nápadným statným druhem kvetoucím v letních měsících je starček Fuchsův. Jde o jeden z nejtýpčtějších druhů střeoevropských lesů a pasek.

Fuchs-Greiskraut

Eine stattliche Art, die in den Sommermonaten blüht, ist das Gewöhnliche Fuchs' Greiskraut. Es handelt sich um eine der typischsten Arten mitteleuropäischer Wälder und Waldlichtungen.

Kary šumavských jezer

Kare der Seen im Böhmerwald

Unikátním stanovištěm Šumavy jsou jezerní kary. Jejich skalnatý a kameňitý ráz podmiňuje výskyt druhů, které byly v minulosti hojně rozšířené po celé Šumavě, ale ustoupily v důsledku rozvoje lesa po oteplení na konci doby ledové. Unikátní společenstva rostlin a živočichů hostí také samotná jezera. Tyto ekosystémy se dnes postupně zotavují z poškození kyselými dešti, které zejména v 80. letech 20. století výrazně narušily jejich rovnováhu a poškodily celou řadu organismů v nich žijících.

Einzigartige Lebensräume im Böhmerwald sind die Seekare. Ihr felsiger und steiniger Charakter bedingt das Vorkommen von Arten, die in der Vergangenheit im ganzen Böhmerwald verbreitet waren, aber infolge der Waldentwicklung nach der Erwärmung am Ende der Eiszeiten zurückgingen. Eine besondere Artengemeinschaft an Flora und Fauna befinden sich auch in den eigentlichen Seen. Diese Ökosysteme erholen sich derzeit allmählich von der Schädigung durch sauren Regen, die ihr Gleichgewicht insbesondere in den 1980er Jahren bedeutend beeinträchtigte und eine ganze Reihe darin lebender Organismen schädigte.

šídlatka jezerní

Šídlatky jsou šumavskými pamětníky doby ledové. V Černém jezeře žije šídlatka jezerní a v Plešném jezeře její sestra šídlatka ostnovýtrusá.

See-Brachsenkraut

Im Böhmerwald sind die Brachsenkräuter Relikte der Eiszeit. Im Schwarzen See wächst das See-Brachsenkraut und im Plöckensteinsee die Schwesternart, das Stachelsporige Brachsenkraut.

hořec panonský

Hořec je rostlinou přirozeného bezleší, proto na Šumavě nalézají vhodné biotopy v karových stěnách. Další oblastí šumavského výskytu jsou centrální Šumavské pláně.

Ungarischer Enzian

Enziane sind Arten des Offenlandes, deshalb finden sich geeignete Biotope im Böhmerwald für den Ungarischen Enzian besonders in den Karwänden. Außerdem ist das zentrale Böhmerwald-Hochplateau ein wichtiges Verbreitungsgebiet.

jinořadec kadeřavý

Vzácná kapradina, která se na Šumavě na těchto stanovištích vyskytuje především na Velkém Javoru, Ostrém, Falkensteinu a v karu Černého jezera.

Krauser Rollfarn

Ein seltener Farn, der im Böhmerwald vor allem auf dem Großen Arber, Osser, Falkenstein und im Kar des Schwarzen Sees vorkommt.

šicha oboupohlavná

Výhradně na skalách roste tato šicha s oboupohlavnými květy. Jedním z mála míst jejího výskytu na Šumavě je karová stěna Plešného jezera.

Zwittrige Krähenbeere

Diese Krähenbeere mit zwittrigen Blüten wächst ausschließlich auf Felsen. Eine der wenigen Standorte im Böhmerwald ist die Karwand des Plöckensteinsees.

vrba velkolistá

Na Šumavě se velmi vzácně vyskytuje tato původně alpská keřová vrba. Roste zejména v jezerních karech, v roklinách a na prameništích.

Großblättrige Weide

Im Böhmerwald kommt diese Strauchweide, ursprünglich aus den Alpen stammend, recht selten vor, hauptsächlich in Karwänden, Schluchten und Quellgebieten.

Horské louky a pastviny

Bergwiesen und Weiden

Šumavské louky a pastviny jsou cenným výsledkem tradičního hospodářství člověka v horské krajině. V těchto porostech se společně vyskytují druhy původního primárního bezlesí a druhy světlých lesů i druhy, které přišly na Šumavu spolu s člověkem z jiných území. Staletí společného vývoje vytvořila typické společenstvo, které dává území specifický ráz.

Die Wiesen und Weiden im Böhmerwald sind ein wertvolles Ergebnis der traditionellen Bewirtschaftung durch den Menschen in dieser Gebirgsregion. In diesen Beständen kommen Arten des primären Offenlandes und der lichten Wälder gemeinsam vor und solche, die aus anderen Regionen durch die Menschen in den Böhmerwald eingetragen wurden. Durch die jahrhundertlange gemeinsame Entwicklung wurde eine typische Artengemeinschaft geschaffen, die dem Gebiet einen spezifischen Charakter verleiht.

Zhůří u Rejstejna

AUTOR: Dana Zvalová

AUTOR: Romana Roučková

prha arnika

Jedním z typických druhů vřesovišť a horských trávníků je prha arnika. Za jejím úbytkem stojí jak sběr této léčivky, tak zarůstání lokalit vinou neobhospodařování.

Berg-Wohlverleih, Echte Arnika

Eine für Heiden und Bergwiesen typische Art ist das Berg-Wohlverleih. Der Rückgang ist durch die Sammlung für Heilzwecke und den sukzessiven Bewuchs nach Nutzungsaufgabe entsprechender Standorte bedingt.

hořeček mnohotvarý český

Symbolem zániku druhů šumavského bezlesí je hořeček mnohotvarý český. Vyskytuje se už jen na několika posledních šumavských lokalitách a vyžaduje nejvyšší míru ochrany a péče.

Böhmischer Fransenenzian

Das Symbol für den dramatischen Rückgang des Offenlandes im Böhmerwald ist der Böhmische Fransenenzian. Er ist nur mehr an wenigen letzten Standorten im Böhmerwald belegt und verlangt das höchste Maß an Schutz und Pflege.

AUTOR: Romana Roučková

kociánek dvoudomý

Kdysi byl kociánek dvoudomý velmi hojný, ale po ukončení tradičního hospodářství jeho lokality postupně zanikají. Na Šumavě se však dosud vyskytuje na zachovalých plochách bezlesí.

Gewöhnliches Katzenpfötchen

Das Gewöhnliche Katzenpfötchen war einst sehr häufig, aber nach dem Ende der traditionellen Bewirtschaftung begannen diese Standorte zu verschwinden. Im Böhmerwald gibt es bisher noch entsprechend erhaltene Offenlandflächen.

AUTOR: Pavla Čížková

běloprstka bělavá

Tato nenápadná orchidej se vyskytuje velmi vzácně na smilkových trávnících centrální Šumavy. Její biotopy jsou však ohroženy zarůstáním luk, ale i pokračujícím tlakem na výstavbu.

Gewöhnliches Weißzüngel

Diese unauffällige und sehr seltene Orchidee wächst in Borstgrasrasen des zentralen Böhmerwaldes. Diese Biotope sind durch sukzessiven Bewuchs auf ungenutztem Grünland und steigendem Nutzungsdruck durch Verbau bedroht.

AUTOR: Alena Vydrová

zvonečník černý

Tato rostlina se řadí mezi zvonkovité, ale její květy se neotvírají jako zvonky. Na Šumavě má centrum svého světového rozšíření a patří k rostlinám s vůbec nejtmavšími květy.

Schwarze Teufelskralle

Diese Art gehört zu den Glockenblumengewächsen, aber ihre Blüten öffnen sich nicht wie Glocken und bleiben an der Spitze verbunden. Diese Art hat das Zentrum ihrer Verbreitung im Böhmerwald und gehört zu den Pflanzen mit der dunkelsten Blütenfarbe.

AUTOR: Alena Vydrová

Opakovaně narušovaná a zraňovaná místa

Wiederholt gestörte Standorte

Velmi specifickými nároky se vyznačují druhy raných sukcesních stadií, které nesnáší konkurenci okolní vegetace. Často rychle obsadí volné plochy, avšak s pokračující sukcesí a zarůstáním z lokalit mizí. V přirozených podmínkách tyto druhy nacházejí vhodná stanoviště na březích toků i stojatých vod, na plochách narušovaných zvěří a na plochách s mělkou půdou kolem skalnatých výchozů. Řada těchto přirozených biotopů zanikla v důsledku činnosti člověka. Lidskou činností byly naopak vytvořeny biotopy náhradní jako například mělké povrchové odvodňovací příkopy, nepevněné okraje a zářezy cest, písničky, malé lomečky apod. V podmínkách Šumavy se specifickým biotopem staly plochy po odstraněných „hraničních drátech“, které svého času vytvořily stanoviště pro celou řadu konkurenčně slabých druhů.

Mit recht spezifischen Ansprüchen zeichnen sich die Arten früher Sukzessionsstadien aus, die keine Konkurrenz durch die Begleitvegetation ertragen. Sie besiedeln schnell freie Flächen, aber mit fortschreitender Sukzession und Bewuchs verschwinden sie wieder. Unter natürlichen Bedingungen fanden diese Arten geeignete Habitate an Ufern von Fließ- sowie Stillgewässern, auf vom Wild gestörten Flächen und bei lockerem Boden um Felsformationen. Eine Reihe dieser natürlichen Biotope verschwand infolge menschlicher Tätigkeit. Es wurden im Gegenzug auch Ersatzbiotop geschaffen, wie z. B. entlang von Entwässerungsgräben, an unbefestigten Rändern und Einschnitten von Wegen, Seen, die durch die Überflutung ehemaliger Sandgruben entstanden, kleine Steinbrüche usw. Im Böhmerwald wurden die Flächen der Grenzanlage nach der Beseitigung des Eisernen Vorhangs, die seinerzeit Standort für eine Reihe von konkurrenzschwachen Arten bildeten, zu einem wichtigen Biotop.

tučnice obecná

Na vlhkých holých plochách roste masožravá tučnice obecná. Dokáže tvořit pupeny ze svinutých listů, které se ulamují za jarního tání a uchycují se na nových volných plochách.

Gewöhnliches Fettkraut

Auf feuchten Kahlflächen wächst das karnivore Gewöhnliche Fettkraut. Es kann Knospen aus aufgewickelten Blättern bilden, die während der Schneeschmelze abbrechen und auf neuen offenen Flächen austreiben.

plavuňka zaplavovaná

Plavuňka zaplavovaná se v současnosti vyskytuje jen na několika málo lokalitách. Vyhledává volné podmáčené písčité nebo rašelinné plochy a šíří se pomocí lehkých výtrusů.

Sumpf-Bärlapp

Der Sumpf-Bärlapp kommt aktuell nur an wenigen Standorten vor. Er verbreitet sich durch seine leichten Sporen und besiedelt freie, feuchte, sandige oder moorige Flächen.

plavuník alpský

Překvapivě vhodná stanoviště pro plavuníky mohou být méně intenzivně využívané části sjezdovek, kde často roste několik druhů plavuníků pohromadě. Celkem se jich na Šumavě vyskytuje šest.

Alpen-Flachbärlapp

Überraschend geeignete Standorte können für den Alpen-Flachbärlapp weniggenutzte Skipisten sein, auf denen oft mehrere Flachbärlapparten gemeinsam wachsen. Im Böhmerwald kommen insgesamt sechs Flachbärlapparten vor.

vratička mnohoklaná

Vratičky jsou velmi náročné na podmínky prostředí. Vyžadují obvykle chudší stanoviště s řídkou okolní vegetací. Nejzávažnějším druhem je bezesporu vratička mnohoklaná.

Vielteiliger Rautenfarn

Die Rautenfarnen stellen sehr anspruchsvoll Anforderungen an ihre Umgebung. Sie leben gewöhnlich an nährstoffarmen Standorten mit ausgedünnter Begleitvegetation. Die seltenste Art ist zweifellos der Vielteilige Rautenfarn.

rozchodník huňatý

Jde o jeden z nejhroženějších druhů. Z více než 300 lokalit v ČR zůstaly dnes už jen čtyři, z toho dvě na Šumavě. Roste na rašelinných loukách a prameništích, ale je konkurenčně velmi slabý.

Sumpf-Fetthenne

Es handelt sich um eine der am stärksten bedrohten Arten. Von mehr als 300 Standorten in Tschechien sind heute nur noch vier übrig, davon zwei im Böhmerwald. Die Sumpf-Fetthenne wächst auf moorigen Wiesen und in Quellgebieten, aber ist sehr konkurrenzschwach.

Prameniště a rašelinné louky

Quellgebiete und moorige Wiesen

Jedním z nejcennějších biotopů Šumavy jsou prameniště a rašelinné louky. Díky vodním poměrům mají přímou návaznost na někdejší fragmenty primárního bezlesí, které byly podmíněny vysokou hladinou podzemní vody. Člověk tyto plochy rozšířil a podpořil tak vzácné druhy vázané na tato stanoviště.

Eines der wertvollsten Biotope des Böhmerwaldes stellen die Quellgebiete und moorigen Wiesen dar. Aufgrund der hohen Wasserstände schließen sie direkt an einstige Fragmente des primären Offenlandes an, die durch den hohen Grundwasserspiegel bedingt waren. Der Mensch dehnte diese Flächen aus und unterstützte dadurch seltene, an diese Standorte gebundene Arten.

Buková slat

AUTOR: Štěpán Rosenkranz

AUTOR: Milan Štech

všivec bahenní

Kriticky ohrožený všivec bahenní je poloparazitický druh, který se přizívuje na okolních rostlinách. Na Šumavě se vyskytuje na zachovalých mokřadních biotopech a prameništích.

Sumpf-Läusekraut

Das stark bedrohte Sumpf-Läusekraut ist ein Halbschmarotzer, der an den umliegenden Pflanzen parasitieren. Im Böhmerwald kommt es in gut erhaltenen Sumpf- und Quellgebieten vor.

pleška stopkatá

Původně alpská žlutě kvetoucí pleška stopkatá se v České republice vyskytuje téměř výhradně jen na Šumavě. Je typickým průvodcem pramenišť a vlhkých a rašelinných luk.

Gestielter Kronenlattich

Der gelb blühende Gestielte Kronenlattich, ursprünglich aus den Alpen stammt, kommt in der Tschechien Republik fast ausschließlich im Böhmerwald vor. Er ist eine typische Begleitart der Quellgebiete und feuchten oder moorigen Wiesen.

AUTOR: Alena Vydrová

starček potoční

Starček potoční je hojný a nápadný druh šumavských pramenišť a vlhkých luk, jde však o endemit středoevropských hor. Obvykle kvete žlutě, vzácně může mít květy naoranžovělé.

Krauses Greiskraut

Das Krause Greiskraut ist eine auffällige Art der Quellgebiete und feuchten Wiesen im Böhmerwald und ein Endemit der mitteleuropäischen Gebirge. Es blüht gewöhnlich gelb, selten können die Zungenblüten Orangetöne aufweisen.

AUTOR: Libor Ekrt

prstnatec Traunsteinerův rašelinný

Prstnatec Traunsteinerův rašelinný je šumavský unikát, který se jinde nenajde. Vyskytuje se v oblasti Šumavských plání, kde roste na okrajích rašelinišť a na rašelinných loukách.

Traunsteiners Knabenkraut

Traunsteiners Knabenkraut ist im Böhmerwald einzigartig und kommt in keinem anderen Gebiet vor. Das Vorkommen ist im Gebiet des Böhmerwälder Hochplateaus konzentriert, wo es am Rande von Hochmooren und anmoorigen Wiesen wächst.

AUTOR: Alena Vydrová

zdrojovka hladkosemenná

Zdrojovka hladkosemenná je vázána na prameniště s vysokou hladinou podzemní vody. Na místech, kde roste, se lze snadno propadnout do hlubokého bahna.

Bach-Quellkraut

Das Bach-Quellkraut ist an Quellgebiete mit hohem Grundwasserspiegel gebunden. Dort, wo es wächst, kann man im tiefen Schlamm leicht versinken.

AUTOR: Eva Koutecká

Šumavské protiklady

Gegensätze im Böhmerwald

Jedním z důvodů velkého bohatství šumavské flóry je její rozloha a výrazné klimatické gradienty. Zjednodušeně se dá říct, že severozápadní část a návětrné svahy jsou chladnější a vlhčí, zatímco jihovýchodní část, zejména v závětrí hlavního hřebene, je teplejší a sušší. Proto můžeme najít významné rozdíly také v rozšíření a četnosti výskytu jednotlivých druhů rostlin v různých částech Šumavy.

Gründe für den hohen Artenreichtum der Flora im Böhmerwald sind die Größe der Fläche und ausgeprägte klimatische Gradienten. Vereinfacht kann man sagen, dass der nordwestliche Teil und die Berghänge kälter und feuchter sind, der südöstliche Teil, besonders im Windschatten des Hauptkamms, ist wärmer und trockener. Deshalb sind starke Unterschiede in der Verbreitung und Häufigkeit des Vorkommens einzelner Pflanzen in verschiedenen Teilen des Böhmerwaldes zu finden.

Lipno z Vítkova kamene

AUTOR: Milan Stech

Vrchol Ostřeho

AUTOR: Milan Stech

AUTOR: Ivona Matějková

mokrýš vstřicnolistý

Na Šumavě se vyskytuje pouze v severozápadní části především na lesních prameništích a mokřadech. Všude jinde najdeme jen mnohem běžnější druh – mokrýš střídavolistý.

Gegenblättriges Milzkraut

Im Böhmerwald kommt es nur im nordwestlichen Teil vor, besonders in Waldquell- und Sumpfgeländen. Überall andernorts im Böhmerwald findet man das häufigere Wechselblättrige Milzkraut.

rozchodník nachový

Na mezích a podél cest v severozápadní části Šumavy roste rozchodník nachový s karmínovými květy. Na jihovýchodě se vyskytuje rozchodník křovištní se žlutobílými květy.

Purpur-Waldfetthenne (auch Rote Waldfetthenne)

Auf Rainen und entlang von Wegen im nordwestlichen Teil des Böhmerwaldes wächst die Purpur-Waldfetthenne mit karmínroten Blüten. Im Südosten kommt die prächtige Fetthenne mit gelbweißen Blüten vor.

AUTOR: Libor Ekrt

řeřišnice trojlistá

Jedním z druhů rostoucích pouze v jihovýchodní části Šumavy je časně kvetoucí řeřišnice trojlistá. Vyznačuje se trojčetnými nápadně tmavě zelenými až nafialovělymi listy.

Kleblättriges Schaumkraut

Eine der Arten, die nur im südöstlichen Teil des Böhmerwaldes vorkommt, ist das frühblühende Kleblättrige Schaumkraut. Es zeichnet sich durch dreiteilige, auffällige dunkelgrüne bis fast violette Laubblättern aus.

AUTOR: David Pübal

záraza bílá

Záraza bílá je častým druhem jihovýchodního Předšumaví. Tato parazitická nezelená rostlina získává veškeré potřebné látky z hostitelských rostlin, především z mateřídoušky.

Quendel-Sommerwurz

Die Quendel-Sommerwurz ist eine häufige Art des südöstlichen Vorgebirges des Böhmerwaldes. Diese parasitäre, nicht grüne Pflanze erhält sämtliche erforderliche Nährstoffe von den Wirtspflanzen, z. B. vom Quendel (Thymian).

AUTOR: Milan Stech

čilimník nízký

Čilimník nízký je teplomilným druhem lesních lemů a okrajů cest vázaným na jihovýchodní okraj Šumavy, který v jiných částech Šumavy neroste.

Kopf-Geißklee

Der Kopf-Geißklee ist eine wärmeliebende Art der Wald- und Wegränder, die nur am südöstlichen Areal des Böhmerwaldes vorkommt und in anderen Teilen des Böhmerwaldes fehlt.

AUTOR: Jana Janáková

Klimaxové a podmáčené smrčiny

Hochlagenfichtenwälder und Moor-Fichtenwälder

Klimaxové a podmáčené smrčiny jsou typické pro vrcholové partie Šumavy. Ačkoliv v posledních letech došlo v důsledku gradace kůrovce k jejich odumření na rozsáhlých plochách, jsme svědky jejich rychlé obnovy. Tyto porosty odpovídají vegetaci severské tajgy, kde jsou podobné procesy zcela přirozené.

Die Hochlagen- und Moor-Fichtenwälder sind typisch für die Gipfellagen des Böhmerwaldes. Obwohl es in den letzten Jahren infolge der Borkenkäferkalamität auf ausgedehnten Flächen zu einem Absterben kam, sind wir Zeugen ihrer schnellen Erneuerung. Diese Wälder entsprechen der Vegetation der nordischen Taiga, in der ähnliche Prozesse ganz natürlich sind.

Smrčina

AUTOR: Dana Zývalová

AUTOR: Pavla Čížková

dřípatka horská

Jeden z nejvýznamnějších druhů Šumavy. Dřípatka horská je rozšířena jen ve velmi malém území ve střední Evropě, jehož centrem je Šumava.

Berg-Alpenglöckchen

Eine der wichtigsten Arten des Böhmerwaldes. Das Berg-Alpenglöckchen kommt nur auf einem recht kleinen Gebiet in Mitteleuropa vor, dessen Zentrum der Böhmerwald ist.

bradáček srdčitý

Tato drobná orchidej je vázána na podmáčené smrčiny. Dokáže vyrůst jen tam, kde je okolní vegetace rozvolněná. U nás je velmi vzácná, ale ve skandinávské tajze je poměrně hojná.

Kleines Zweiblatt

Diese kleine Orchidee ist an Moor-Fichtenwälder gebunden. Sie kann nur dort leben, wo wenig umgebende Vegetation wächst. Bei uns ist das Kleine Zweiblatt sehr selten, recht häufig ist es in der skandinavischen Taiga.

AUTOR: David Půbal

sedmikvítek evropský

Sedmikvítek evropský je rozšířený v zóně jehličnatého lesa v celé Eurasii. Často roste v lesních světlínách i na okrajích rašelinišť.

Europäischer Siebenstern

Der europäische Siebenstern ist in der Nadelwaldzone in ganz Eurasien heimisch. Oft wächst er auf Lichtungen sowie am Rande von Hochmooren.

AUTOR: Petr Koutecký

rohozec trojlaločný

Zásadní složkou přirozených vlhkých smrčin jsou mechorosty. Jedním z nejtypičtějších druhů je rohozec trojlaločný.

Dreilappiges Bazzanmoos

Ein wichtiger Bestandteil naturnaher und feuchter Fichtenwälder sind Moosbestände. Eine der typischsten Arten ist das Peitschenmoos.

AUTOR: Štěpán Koval

brusnice borůvka

Původním domovem dobře známé borůvky jsou horské smrčiny. Její plody slouží jako bohatý zdroj potravy nejen pro tetřeva, ale i pro další druhy živočichů.

Heidelbeere

In den Bergfichtenwäldern ist die recht bekannte Heidelbeere besonders häufig anzutreffen. Ihre Beeren sind eine reiche Nahrungsquelle, nicht nur für das Auerhuhn, sondern auch für andere Tierarten.

AUTOR: Pavla Čížková

Vrchoviště Hochmoore

Pravým klenotem šumavské přírody jsou vrchoviště soustředěná do centrální části Šumavských plání. Jejich vegetace je podmíněna vysokou hladinou podzemní vody, která je doplňována především srážkami. Výjimečnost našich vrchovišť spočívá ve společném výskytu rostlin rozšířených dnes hlavně na severu Evropy a rostlin výhradně střeoevropských. Toto unikátní společenstvo je zbytkem vegetace plošně rozšířené ve střední Evropě na konci doby ledové.

Wahre Perlen des Böhmerwaldes sind die Hochmoore, die im Zentrum des Böhmerwald-Hochplateaus weite Flächen einnehmen. Ihre Vegetation ist durch einen hohen Wasserspiegel bedingt, der vor allem durch die Niederschläge gespeist wird. Die Einzigartigkeit unserer Hochmoore besteht im gemeinsamen Vorkommen von mitteleuropäischen Pflanzen und solchen, die heutzutage hauptsächlich in Nordeuropa verbreitet sind. Diese einzigartige Gemeinschaft ist ein Relikt der Vegetation, wie sie am Ende der Eiszeiten in Mitteleuropa flächendeckend zu finden war.

Modravská slat

AUTOR: Hana Rosenkranzová

AUTOR: Pavla Čížková

kyhanka sivolistá

Mezi nejkrásnější rostliny naší přírody můžeme bezpochyby zařadit kyhanku sivolistou. Je rozšířená na celé severní polokouli v chladných územích. Kvete záhy po roztátí sněhu.

Rosmarinheide

Zu den schönsten Pflanzen unserer Flora kann zweifellos die Rosmarinheide gezählt werden. Sie kommt in kalten Gebieten auf der ganzen Nordhalbkugel vor und blüht unmittelbar nach der Schneeschmelze.

borovice kleč

Původně otevřené plochy rašelinišť postupně zarůstají klečí. Tato zakrslá borovice je endemitem střední Evropy, jejíž nejsevernější výskyty se nacházejí v Krkonoších.

Bergkiefer (Latsche)

Die ursprünglich offenen Hochmoorflächen werden sukzessive von Bergkiefern bewachsen. Diese Zwergkiefer ist ein Endemit für Mitteleuropa, dessen nördlichstes Vorkommen sich im Riesengebirge befindet.

AUTOR: Libor Ekrť

suchopýrek trsnatý

Suchopýrek trsnatý, nápadný hlavně na podzim svou zlatavou barvou, je na Šumavě vázán převážně na vrchoviště v nejvyšších polohách.

Rasige Haarsimse/Haarinse

Die Rasige Haarsimse, die sich im Herbst in auffällig goldener Farbe zeigt, ist im Böhmerwald überwiegend an Hochmoore in den hohen Lagen gebunden.

AUTOR: Libor Ekrť

ostřice bažinná

Nejmokřejší a často houpavé plochy rašelinišť zarůstá ostřice bažinná, která dokáže svými dlouhými výběžky pronikat až na otevřenou hladinu.

Schlamm-Segge

In den nassen Schlenken und Schwingrasen der Hochmoore wächst die Schlamm-Segge, deren lange Ausläufer bis auf das offene Wasser vordringen können.

AUTOR: Alena Vydrová

rašeliník

Hlavní složkou vegetace vrchovišť jsou mechy rašeliníky, kterých najdeme na různých stanovištích Šumavy téměř třicet druhů.

Torfmoos

Der Hauptbestandteil der Hochmoorvegetation sind Torfmoose, von denen fast dreißig Arten aus verschiedenen Standorten im Böhmerwald bekannt sind.

AUTOR: Alena Vydrová

Invazní rostliny Invasive Pflanzen

V poslední době se často mluví o invazních druzích. Jsou to nepůvodní druhy, kterým se však v nových podmínkách velmi daří a často potlačují a ohrožují druhy domácí. Horské prostředí našťastí není k invazi nepůvodních druhů tolik náchylné. Přesto i Šumava hostí několik významných druhů, které se staly nepříjemnými plevele a které jsou ohrožením pro zdejší biodiverzitu.

Aktuell wird viel über invasive Arten gesprochen. Es handelt sich um nicht einheimische Pflanzen, die jedoch unter den neuen Bedingungen gut wachsen können und oft die heimischen Arten verdrängen und bedrohen. Die Umwelt in den Gebirgen neigt zum Glück nicht so stark zur Invasion durch gebietsfremde Arten, die zu unangenehmen Unkräutern werden können und eine Gefahr für die hiesige Biodiversität darstellen.

Kepelské Zhůří

AUTOR: Štěpán Rosenkranz

AUTOR: Petr Koutecký

lupina mnoholistá (vlčí bob mnoholistý)

Na Šumavě je lupina nejvýznamnějším invazním druhem. Poutá vzdušný dusík a tím dokáže změnit podmínky v půdě. Ohrožuje tak původní flóru vázanou na chudé substráty.

Vielblättrige Lupine (auch Stauden-Lupine)

Die Lupine ist im Böhmerwald die bedeutendste invasive Art. Sie bindet Stickstoff aus der Luft und kann dadurch die Bodenbedingungen verändern. Sie gefährdet somit die ursprüngliche Flora, die an nährstoffarme Substrate gebunden ist.

AUTOR: Libor Ekrt

netýkavka žláznatá

Jednoletá netýkavka pochází z Himaláje. Ve střední Evropě byla od 19. století pěstována pro okrasu a postupně začala zplaňovat. V současnosti se šíří zejména podél řek.

Drüsiges Springkraut

Das Drüsiges Springkraut stammt aus dem Himalaya. In Mitteleuropa wurde es seit dem 19. Jahrhundert als Zierpflanze genutzt und begann allmählich zu verwildern. Derzeit ist es vor allem entlang der Flüsse häufig.

AUTOR: Libor Ekrt

kejkliřka skvrnitá

Tato rostlina původem ze Severní Ameriky se vyskytuje kolem vodních toků. Není však příliš konkurenčně silná, a proto nepředstavuje pro původní rostliny velké ohrožení.

Gelbe Gauklerblume

Diese Pflanze kommt ursprünglich in Fließgewässern Nordamerikas vor. Sie ist jedoch nicht sonderlich konkurrenzstark, deshalb stellt sie keine große Bedrohung für heimische Arten dar.

bolševník velkolepý

Bolševník velkolepý je původem z Kavkazu. Obsahuje látky, které na pokožce způsobují puchýřovité otoky. Kdysi byl pěstován jako okrasná rostlina.

Riesen-Bärenklau

Der Riesen-Bärenklau kommt ursprünglich aus dem Kaukasus. Er beinhaltet Stoffe, die bei der Berührung mit der Haut blasenartige Schwellungen verursachen. Einst wurde er als Zierpflanze kultiviert.

AUTOR: Libor Ekrt

kolotočník ozdobný

Kolotočník pochází z jihovýchodní Evropy a v minulosti byl s oblibou pěstován. Na příhodných místech však často zplaňuje. Při dotyku může vyvolat nepříjemnou alergickou reakci.

Prächtiges Ochsenauge, Telekie

Die Telekie ist ursprünglich aus dem südöstlichen Europa und in der Vergangenheit wurde sie gerne gepflanzt. An geeigneten Stellen verwildert sie oft. Bei Berührung kann sie eine unangenehme allergische Reaktion hervorrufen.

AUTOR: Alena Vydrová